

Sabiedriskā apspriešana attiecībā uz ECB norādījumu par darījuma partnera kredītriska modeļu izmaiņu būtiskuma novērtējumu (EGMA norādījumi)

Bieži uzdotie jautājumi

1. Kāds ir šo norādījumu mērķis?

Norādījumos aplūkots iekšējo modeļu, ko bankas izmanto, lai aprēķinātu konkrētas kapitāla prasības, izmaiņu būtiskuma novērtējums. Attiecīgie iekšējie modeļi tiek izmantoti, lai noteiktu kapitāla prasības, bankām iesaistoties noteiktos darījumos ar klientiem. Šīs kapitāla prasības kalpo kā drošības rezerves gadījumā, ja banka šo darījumu rezultātā ciestu neparedzētus zaudējumus. Bankas var izmantot iekšējos modeļus, lai aprēķinātu risku, ko tās uzņemas šajos darījumos, tādējādi nosakot nepieciešamās kapitāla prasības.

Norādījumu mērķis ir nodrošināt vienotu izpratni par iekšējo modeļu, ko nozīmīgās iestādes Vienotajā uzraudzības mehānismā (VUM) izmanto, lai noteiktu darījuma partnera kredītrisku (CCR) un kredīta vērtības korekciju (CVA) risku, paplašinājumu un izmaiņu būtiskumu. Ja šādu paplašinājumu vai izmaiņu uzskata par būtisku, to jāapstiprina uzraudzības iestādei. Paplašinājumu vai izmaiņu uzskata par būtisku, ja tā atbilst norādījumos noteiktajām konkrētām kvantitatīvajām un kvalitatīvajām prasībām.

2. Kāpēc tiek publicēti šie norādījumi? Kāpēc tajos galvenā uzmanība pievērsta darījuma partnera kredītriskam?

Eiropas Komisija pieņēmusi regulatīvus tehniskos standartus, kuros izklāstīti banku kredītriska, operacionālā riska un tirgus riska iekšējo modeļu paplašinājumu un izmaiņu būtiskuma novērtēšanas kritēriji. Šādi kritēriji netika noteikti IMM¹ un A-CVA² modeļiem, ko bankas izmanto daudz retāk.

Tāpēc ECB uzskatīja, ka būtu lietderīgi sniegt norādes ECB tieši uzraudzītajām bankām par to, kā novērtēt šādu modeļu paplašinājumus un izmaiņas, cik vien iespējams izmantojot pieeju, ko Eiropas Banku iestāde (EBI) jau noteikusi citiem riska veidiem.

¹ Iekšējā modeļa metode – bankas iekšējs modelis darījuma partnera kredītriska aprēķināšanai.

² Kredīta vērtības korekcijas riska attīstītā metode – bankas iekšējs modelis CVA riska aprēķināšanai.

3. Kas ir darījuma partnera kredītrisks un kredīta vērtības korekcijas risks?

Norādījumos aplūkoti modeļi, kurus izmanto CCR un CVA riska aprēķināšanai atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumiem un vērtspapīru finansēšanas darījumiem. Šajā kontekstā CCR nozīmē bankas sagaidāmo risku attiecībā uz šādu darījumu grupām darījuma partnera iespējamās saistību neizpildes gadījumā. Sagaidāmais risks ir sagaidāmās aizstāšanas izmaksas, kas iestādei radīsies, atkārtoti slēdzot darījumu ar jaunu darījuma partneri.

CVA ir korekcija, kas veikta attiecībā uz sagaidāmo zaudējumu šāda darījuma rezultātā darījuma partnera saistību neizpildes gadījumā. Šī korekcija laika gaitā mainās, jo darījuma partnera kredītkvalitāte var uzlaboties vai pasliktināties. CVA risks ir ar šo svārstīgumu saistītā riska lielums.

Saskaņā ar Kapitāla prasību regulu (CRR) finanšu iestādes, , aprēķinot kapitāla prasības, var izmantot iekšējā modeļa metodi (IMM) attiecībā uz darījuma partnera kredītrisku un CVA riska attīstīto metodi (A-CVA).

4. Kāpēc īpašu uzmanību pievēršat atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumiem un vērtspapīru finansēšanas darījumiem?

Norādījumos īpaša uzmanība pievērsta atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumiem un vērtspapīru finansēšanas darījumiem, jo šiem produktiem riska aprēķinam izmanto no tradicionāliem aizdevumiem atšķirīgu pieeju. Tradicionāla aizdevuma risks lielā mērā ir fiksēts. Atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumu gadījumā risks atkarīgs no tirgus riska faktoru, piemēram, procentu likmju un valūtas kursa, attīstības laika posmā no šo produktu izveides līdz dzēšanas termiņam. Tas, ka risku nosaka tirgus riska faktoru attīstība, rada papildu sarežģījumus, aprēķinot šo produktu riska darījumu vērtības.

5. Uz kurām bankām attiecas šie norādījumi?

Lielākā daļa banku izmanto standarta metodes, lai aprēķinātu darījuma partnera kredītriska gaidāmo riska darījumu vai kredīta vērtības korekcijas riska kapitāla prasības. Šie norādījumi attiecas tikai uz ECB tieši uzraudzītajām iestādēm, kuras saņēmušas atļauju piemērot iekšējā modeļa metodi saskaņā ar CRR Trešās daļas, II sadaļas 6. nodaļas 6. iedaļu, un ECB tieši uzraudzītajām iestādēm, kas ieviesušas CVA aprēķināšanas attīstīto metodi saskaņā ar CRR 383. pantu.

6. **Norādījumos minēts iestāžu pašnovērtējums. Kāda ir uzraudzības iestādes loma šajā procesā?**

Iestādei, kas atrodas ECB tiešā uzraudzībā, vērtējot tās IMM vai A-CVA paplašinājuma vai izmaiņas būtiskumu, jāievēro EGMA norādījumos noteiktie vērtēšanas kritēriji. Šā pašnovērtējuma rezultāts jāiesniedz ECB. ECB veiks pašnovērtējuma rezultātu pārbaudi.

7. **Kas ir atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumi un vērtspapīru finansēšanas darījumi?**

Atvasinātie darījumi ir līgumi, kuru vērtību nosaka to pamatā esošie finanšu dati vai finanšu aktīvi. Ārpusbiržas atvasinātie finanšu instrumenti ir līgumi, kurus tirgo (un par kuriem vienošanās tiek privāti panākta) tieši starp divām pusēm, neiesaistot darījumā biržu vai kādu citu starpnieku. Atvasināto finanšu instrumentu ārpusbiržas darījumi ir, piemēram, procentu likmju mijmaiņas darījumi un akciju iespēju līgumi.

Vērtspapīru finansēšanas darījumi ir darījumi, kuros vērtspapīrus izmanto, lai aizņemtos naudas līdzekļus, vai otrādi. Vērtspapīru finansēšanas darījuma piemērs ir *repo* darījums. *Repo* darījuma rezultātā vērtspapīru, piemēram, obligāciju, apmaina pret naudas līdzekļiem. Naudas līdzekļu saņēmējs piekrīt vēlāk atpirkt šo vērtspapīru.